

תיאור ששת החודשים בהם המתנתי למאיר,  
שהיה בגדר נעדר, עד שנמצא ימים ספורים לפני יום הזיכרון 1974.

צפי סיימונס

---

ימים של כן, ימים של לא – ימים רבים של אולי...

איך אפשר להסביר מה עבר עלי בשישה החודשים שבין ה-6 באוקטובר 1973 לבין יום העצמאות  
תשל"ד?

אולי בפתיחה של השיר "להתראות" אותו שרה בזמנו להקת פיקוד דרום: "ימים של כן, ימים של לא,  
ימים רבים של אולי, נושרים כמו עלי הפרח בלילות?"

\* \* \* \* \*

ימים של כן

הכל החל דווקא שישה שבועות קודם לכן, בחתונה של מאיר ושלי, למעלה משלוש שנים אחרי  
הפגישה של העיניים שלנו, ביום ראשון בערב, בזמן הקרנת הסרט בחדר המגורים של הבנות, ערב  
לפני הירידה למוצב ה"מזח" בימי מלחמת ההתשה.

חתונה שמחה מכל הלב, פשוטה ומשפחתית, הרבה חברים, הרבה מוסיקה וריקודים – ובסופה  
נסענו בפעם הראשונה "הביתה", אל הדירה החדשה והריקה בכפר סבא: מטבח פשוט, 2 מיטות  
שקבלנו בהשאלה מאח של מאיר, שולחן עבודה ישן שמאיר הביא מהבית של ההורים ושולחן  
השרטוט שלי ובאוויר הרבה אושר ואהבה ותקווה.

את ירח הדבש עשינו עם חברים על שפת ים כנרת, באוהלים.

אחרי שבוע-שבועיים גם אלדד ולאה עברו לגור באותו בניין בקומה העליונה, ובערב יום כיפור נסענו  
לתל אביב כדי להנות מיום החול הראשון בו שנינו לא עבדנו (אז עוד עבדו שישה ימים בשבוע), וסתם  
לשם הספורט עברנו בסוכנות הרכב בה הזמנו את הפורד אסקורט שלנו.

"אם אתם מוותרים על המכונית הכתומה שהזמנתם, ומוכנים להסתפק במכונית לבנה, אתם יכולים  
לקחת אותה עכשיו" הפתיע אותנו המוכר, ואנחנו מיהרנו לחתום על כל הניירות ולצאת לנסיעת  
הבתולין של הרכב החדש. כך הגשמו עוד חלום של מאיר: להיות בעל רכב חדש כאילו הוא נשאר  
בצבא הקבע וקבל קידום יחד עם רכב! היה זה חלום של צעיר מתוסכל, שבגלל החלפת בית ספר

בכיתה י' נאלץ ללמוד שנתיים בכיתה ט' – וכך כל חברי התגייסו שנה קודם ונלחמו במלחמת ששת הימים ואילו הוא הפסיד אותה! בתום שירותו הצבאי הוא חלם על קריירה של קצין קבע על מנת שיהיה לו רכב צמוד חדש.

כפר סבא היתה עיר ילדותו של מאיר, ולמרות שהוריו עזבו אותה כשהיה בשירותו הצבאי, הוא תמיד הרגיש כפר סבאי אמיתי. כך מצאנו את עצמנו בדירה ברחוב דב הוז, הרחוב המוליך לבית חולים "מאיר" ביום הכיפורים בבוקר, כשאני מלגלגת באוזניו על הכפר סבאים, שלא מעיזים לנסוע ברחוב הראשי, רחוב וייצמן, ולכן נוסעים ברחוב שלנו, הרחוב המקביל. "אצלנו בתל אביב אף אחד לא נוסע ביום כיפור" השווצתי באוזניו "מלבד האמבולנסים, והאופניים".

הוא חייך ועיניו החומות השקדיות צחקו איתו. הוא קם מהמיטה בעצלות ואמר: "את צמה, את אין לך מה למחר ולקום. תהני מהספר והפינוק במיטה".

כשהוא כבר ישב ליד שולחן העבודה שלו, ממיין את כלי העבודה שהביא מבית הוריו, נשמעה דפיקה בדלת: אלדד ולאח הזמינו אותנו לצאת לטיול בוקר. "אנחנו מתפנקים בבית" אמר להם מאיר וחזר לשולחנו.

עשר דקות מאוחר יותר נשמע צילצול עצבני בדלת: "רחוב וייצמן מלא באוטובוסים וחילי מילואים. משהו קורה. תדליקו מהר רדיו" בקשו אלדד ולאח, אבל ברדיו הישראלי נמשך השקט של יום כיפור ובבי.בי.סי לא דברו על ישראל. "זה לא יכול להיות" הם אמרו. "משהו בטוח קורה".

"המדים שלי והציוד עוד אצל אבא ואמא בבת ים" אמר לפתע מאיר. "אני נוסע אליהם להביא הכל לכאן שמא יגייסו אותנו".

האזעקה נשמעה כשהוא כבר היה בדרך לשם. צו הגיוס הגיע זמן קצר אחריה.

וכך הוא נפרד מההורים, חזר הביתה למצוא את צו הגיוס, ארגן את התיק, הלך יחד איתי לבית הספר גורדון בו נקרא להתייצב, נפרד ממני אז ונפרד ממני שוב אחר הצהריים, כשחזרתי עם עוד כריכים ועוד שתיה ועוד סיגריות ולבקשתו – הבאתי את הטרגזיסטור. הוא עוד יעץ לי "תסעי לתל אביב אל ההורים שלך אבל אל תסעי עם המכונית החדשה כי במלחמה הם צובעים את הפנסים בצבע כחול וזה ילכלך את המכונית החדשה".

יחד עם לאח נסעתי באוטובוס בדרכים החשוכות אל תל אביב המואפלת. בבית של ההורים היה השולחן ערוך כבכל מוצאי יום כיפור, אבל איש לא ישב לידו והשקט הידהד בקירות. לא הרגשתי ברעב ובצמא והצטרפתי אל כולם ליד הרדיו.

יום בא ויום הולך, והרדיו משדר ידיעות מפחידות ו"קול ישראל מקהיר" מדווח כי צבא מצרים ואיתו צבאות ערב כבר מגיע לפאתי תל אביב. והעיר שקטה מתמיד, נשית מתמיד: נשים נוהגות באוטובוסים ונשים ומבוגרים נמצאים במקומות העבודה שפתוחים בחלקם ובחנניות שחלקן סגורות, ואני עם נשים אחרות מתנדבות לחלק מכתבים שמגיעים משדות המערכה: פתקים תלושים ממחברות ומפנקסים, גלויות מוכנות של השקם ועליהן מלים ספורות, אחוריהם של כל מיני דפים שהחייילים מצאו בתרמיל או בארנק. ביום אני עובדת במשרד התכנון ואחר הצהריים ובערב מחלקת מכתבים.

גם אלי מגיעים מכתבים ממאיר:

---

10-10-73

שלום צפיק

יש הזדמנות לכתוב משהו מקוה שיגיע אליך.  
אני בסדר וכן גם מנדל, שמילו וניסן. באם תוכלי לתקשרי בהתאם.  
בינתיים מקוה שהעסק יגמר מהר. בכל אופן אל תהיו מודאגים. הכל בסדר.  
מסרי ד"ש לכולם והשתדלי לעודד אותם.  
התקשרי לעתים תכופות עם אמא.

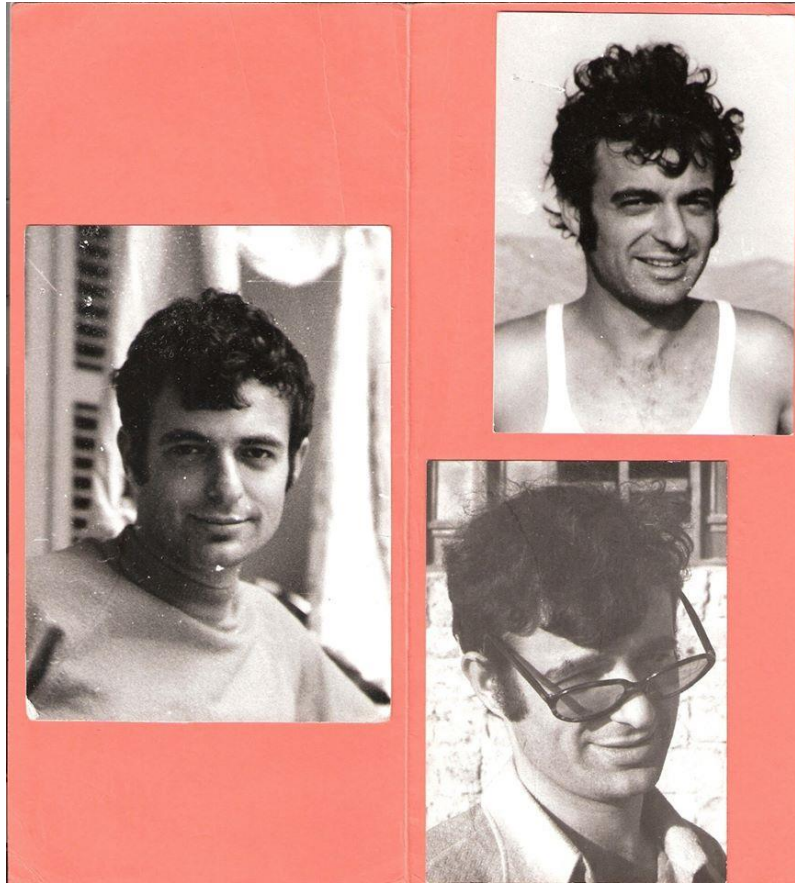
להתראות בקרוב

מאיר

---

אני מתקשרת למיכל אשתו של ניסן והיא אלי, ואנחנו מוצאות את אביבה של שמיל ואני מדברת עם חנה אשתו של מנדל ויום-יום אחנו יוצרות קשר זו עם זו ומעבירות פיסות מידע: "שמעתי שהם עוד יושבים בשדה תימן". "כן, גם לי אמרו שהם ברזרבה ורק אם לא תהיה ברירה ישלחו אותם לקרב" אני ממחרת לאשר בשמחה. "לי אמרו שהם נשלחו לגולן" אומרת האחת והשניה סותרת אותה "לי אמרו שהם כבר בסיני".

מאיר זוכר שאני אצל הורי ומכתביו מגיעים לתל אביב. עד שהם מוצאים דרכם אל תיבות המכתבים שלנו עוברים 10 ימים ובינתיים אני משלשלת מכתבים לתיבות הדואר של אנשים אחרים, מביאה להם דרישת שלום מהחילים שלהם. יום אחד עולה בדעתי לחסוך לאנשים לרדת לתיבות המכתבים ואני מתחילה לעלות לדירות, להקיש על הדלת, למסור את המכתב בידיים רועדות ולשמוח בשמחתם של אבא או אמא או אשה או בן או בת, שקוראים את המכתבים כשהדלת עדיין פתוחה. תמיד אני יורדת במדרגות ומבקשת שמישהו גם ידפוק אצלנו בדלת עם מכתב ממאיר. והם מתחילים לטפסף:



	<p>10-10-73                      שלום צפיק</p> <p>יש הזדמנות לכתוב משהו מקוה שיויע אליך } אני בסדר וכן גם מנדל, שמילו וניסן. באם חוכלי התקשרי בהחאם. בינחיים מקוה שהעסק יומר מהר. בכל אופן אל תהיו מודאנים. הכל בסדר. מסרי ד"ש לכולם והשהדלי לעודד אותם. התקשרי לעתים תכופות עם אמא.  להתראות בקרוב מאיר</p>
--	--

השמועות על פצועים רבים והשמות של ההרוגים מטפטפים אלינו, האזרחים. אנשים לוקחים איתם טרמפיסטים כי אין מספיק אוטובוסים. שכנים דופקים על דלתות שכניהם ושואלים אם הכל בסדר. כולם מתפללים יום ולילה לשמוע מהחייל שלהם.

ואז יום אחד אני עולה לאחת הדירות עם המכתב מהחזית, וכשאני מצלצלת בדלת פותחת לי אותה אשה עם עיניים אדומות ופנים נפוחות מבכי: השליחים של הצבא עם הודעת האיוב הגיעו לפני מכתבו

של החייל שנפל. כשאני יורדת במדרגות הרגליים שלי מרגישות כאילו עשויות מחמאה ורוצות להתקפל מתחתי. ברחוב אני מתיישבת על המדרכה ובוכה.

הטלפונים לחברות רצים כל היום וכל הלילה: שמעתי, אמרו לי, ספרו לי, מישהו נפצע קל וחזר הביתה ואמר ש... וכולנו רוצות להאמין בסיפורים הנעימים והמרגיעים ולא רוצות לחזור בקול רם על בשורות האיוב ששמענו.

---

שלום יקרה, 13-10-73

קבלתי היום את המכתב שלך ואין לך מושג איזו הרגשה טובה הוא יצר. טוב לדעת שכל מה שחשבתי על אשתי מסתבר גם במצבים פחות נוחים. אני ממש מתלהב שוב ושוב מאשתי הקטנה.

אצלי הכל בסדר, ואין שום סיבה לדאגה. שמחתי לשמוע שהיית אצל ההורים. הייתי ממש מודאג מההרגשה של אמא.

צפי. בשעת כאלו לא כל כך "בא" להאריך במילים אבל הגעגועים תופסים מקום נכבד במחשבות.

צפיק, אל נא תדאגי באם המכתבים אינם באים בצורה סדירה כל יום. לפעמים לא יוצא לכתוב. אבל אין מקום לדאגה.

ד"ש ממנדל ומניסן ושמרי על עצמך.

אגב, את ה"חובות" בינינו אני מתכוון לפרוע ועוד איך!

להשתמע

שלך מאיר

אנא התקשרי להורים – תודה.

---

ואכן אני שומרת על קשר טלפוני עם הוריו וגם נוסעת לבקר אותם ואת אחותו של מאיר ומשפחתה, וכולנו מנסים לשדר הכל בסדר, אבל הוריו ניצולי השואה בקושי מחזיקים מעמד. "מאיר'קה" הם שבים ואומרים בקול רועד ומציעים לי עוד ועוד כוס תה עם סוכר.

וכמו כולם אני כותבת מכתבים – אבל באובססיביות כמו שעשיתי כשרק היכרנו, על גדות התעלה בתקופת מלחמת ההתשה: אני צפנית בבסיס במיתלה והוא מפקד על הטנקים שלו במוצב המזח. הקשר הפיזי היחיד היה קו הטלפון בין המוצב לבין המפקדה, ברגעים שבין הפגזה אחת להפגזה הבאה, שלעתים ניתקה את הקו הפיזי בינינו. שבועות רבים עברו עד לפגישה הבאה שלנו, בדלת של בית הורי, כשהוא ללא המדים ודרגות הקצין נראה כמו תלמיד תיכון. וכל הזמן הזה רק המכתבים שלנו החזיקו את הקשר וחיזקו אותו.

אז אני שולחת מכתבים עבי כרס, ובהם תיאור של כל מה שעובר עלינו בעורף – מכתבים שרובם יוחזרו אלי יום אחד במשרדי צה"ל ביפו ועליהם הכיתוב "נעדר".

במקביל אני שולחת כמו כולם הרבה חבילות, שבהן כולנו שולחים לבנים וסיגריות וסבון וממתקים – ואז מאיר כותב:

---

16-10-73

שלום צפקה וכולם,  
הכל בסדר אל נא תדאגו.  
נקוה שהכל יגמר מהר ונוכל  
לשוב הביתה.  
דש לכולם  
מאיר

---

17-10-73

שלום  
מפאת חוסר זמן לא אוכל לכתוב  
הרבה (וחוסר עטים חברה)  
בכל אופן המרגש מצוין  
מקוה שהכל אצלכם בסדר.  
קבלתי היום את החבילה  
מתפלא שלא קבלתם מכתבים.  
דש לאמא.

נ.ב. אל תהיו מודאגים  
מהמצב. יהיה טוב ליהודים ודי בקרוב  
להתראות  
מאיר

---

ומה באמת עושה היחידה שלו בימים אלו? המלחמה פרצה בשבת וביום ראשון הם כבר הגיעו למרכז  
סיני, לרפידיים. בשבעת הימים הבאים הם משתתפים במשימות תקיפה שונות, וב-15 באוקטובר  
בלילה הם מבצעים התקפת הטעיה לכיוון טלויזיה, לא רחוק מתעלת סואץ. בקרב הזה ניסן נהרג: יש  
אומרים כי עלה על המוקש ויש מאנשי הצוות שלו שטוענים שניסן נפגע מפגז שפגע בטנק סמוך אחר.  
מה שבטוח זה שלקראת חצות הוא נהרג במקום. מיד אחרי חצות מיכל יולדת את הבת הבכורה  
שלהם בבית החולים בחיפה.

למחרת בבוקר, ב-16 לחודש, אני מגיעה לעבודה, וכרגיל מתחילה את היום בטלפון אל מיכל. אמא  
שלה אומרת לי שהיא ילדה וכי בגלל המלחמה היא תשחרר כבר מחר בבוקר.

ב-17 לחודש אני מתקשרת נרגשת לדבר עם אמא מיכל, ושוב אמא שלה עונה לי, ובקולה הייקי הענייני אומרת לי "היא לא יכולה לדבר". אני מתקשרת שוב אחרי שעה והיא אומרת לי "ניסן נהרג" וטורקת את הטלפון.

אני יושבת המומה ליד שולחן השרטוט במשרד: הגדוד לא אמור היה להיות ברזרבה? לא להילחם? רק להגן? מה פירוש "ניסן נהרג"? לא יכול להיות! תוך דקות אחדות כל האשלות שבניתי לי מתרסקות בזה אחר זה והראש צונח על השולחן ובכי נורא מזעזע את כל גופי. לא רק ניסן מת לי עכשיו! כל ההגנות שבניתי לי וכל האמונה הילדותית שהכל יהיה בסדר נהרסו בבת אחת.

החברים לעבודה מנסים לנחם, להביא שתיה קרה, לנגב את הדמעות, להבין מה קרה – ואירית מצליחה להוציא ממני את הטלפון של אביבה אחותי ומזעיקה אותה להגיע למשרד. שתינו נוסעות לבית של סבתא רוזה, כדי שהיא תפנק אותי ותשב לידי עד שארגע.

יעברו עוד יומיים עד שאצליח להביא את עצמי לעלות על הרכבת לחיפה בדרך למיכל. מה עושים במקרה כזה? מביאים מתנה לתינוקת? מה אומרים כשנכנסים? על מה מדברים בשבעה? מעולם לא הייתי בשבעה!!! זה לא "הבעל של". זה חבר שהכרנו היטב עוד מהרגע שבו הוקמה חטיבת המילואים שלהם, ובמהלך ביקוריו של מאיר אצלי בשלוש השנים בהן למדתי בטכניון.

כשאני עומדת לצאת מהבית של ההורים של מיכל, שם היא נמצאת מאז פרוץ המלחמה, אמא שלה מבקשת ממני: "כשמאיר יחזור תבואו לספר לנו על ניסן", ואני כמובן מבטיחה.

במכתב הבא מאיר מאוד קצר בהתייחסות לנפילתו של ניסן:

---

שלום צפקה 20-10-73

עוד מעט יתחיל היום ה-14 שלנו במלחמה ועדיין לא החלטתי אם הזמן עובר מהר או שהוא כמו חלום בלהות מתמשך.

בכל אופן הזמן עובר.

קבלתי חבילה אחת שלך. אל נא תשלחי יותר לבנים ומיני תכשירים. במילא אין זמן להשתמש בהם (אגב – לא התרחצתי כבר שבועיים). מה שנחוץ הוא סיגריות (והרבה) גפרורים ואולי עוד מיני ממתקים. העורף דואג לנו יפה.

המורל גבוה גם מפני שרואים נעליים עזובות וגם מפני שמזנבים בישמעלים כהוגן. אני מודאג יותר מהנעשה אצלכם בעורף. אל נא תדאגו.

ד"ש לכולם. גם לחנה ממנדל והשתדלי במדת האפשר לעזור למיכל באסונה.

צפקה. אני מקוה שלא יעבור הרבה זמן ואוכל לדקור אותך בזקן (אכן יש כזה)

להתראות

מאיר

---

לא רק בגלל המלים הקצרות הללו אני נצמדת למיכל, והשיחות בינינו הופכות אף תכופות יותר, ובעוד ארבעה חודשים, כשהלימודים בטכניון יתחדשו, אני אגור עם מיכל והתינוקת באותו חדר בבית של ההורים שלה, ואהיה זו שתעודד את מיכל לחזור הביתה עם התינוקת ואבטיח לגור איתה בדירה כדי שלא תהיה לבד.

---

ב-16 עד 18 לחודש גודד 410 מתאמן בגרירת גשר הגלילים ולאחר טיהור ציר טירטור גורר אותו ומכניס אותו לתעלה "ובכך יוצר גשר נוסף חשוב להזרמת כוחות בתעלה" אל עבר הגדה המערבית.

ב-19 וב-20 לחודש הגדוד לוחם על ציר לקסיקון ומערבה ממנו להרחבת ראש הגשר, וביום ראשון ה-21 לחודש הגדוד תוקף את מיסורי.

כמה הרבה נכתב על הקרב הזה?

בסיפור של חטיבה 600 נאמר כי:

ביום ראשון בבוקר נקרא המח"ט לקבוצת פקודות במפקדת האלוף שרון, שישבה ב'חבית' 36 בעברה המערבי של התעלה. המח"ט יצא עם המס"ח ושני הטנקים הגיעו אל מפקדת האוגדה, אחרי נסיעה לאורך תעלת המים המתוקים. האלוף שרון אמר למח"ט, שכיוון שהפסקת האש קרובה, יש לנסות ולתפוס את 'מיסורי' ולהמשיך ולהרחיב בכל מחיר את המסדרון צפונה. המח"ט לא היה שלם עם החלטת ההתקפה. "לי כבר היה ניסיון בהתקפות על חי"ר וידעתי איך זה נגמר", סיפר. הוא אמר את דעתו למפקד האוגדה ונראה היה שהאחרון מסכים איתו, אך הפקודה לא שונתה והם החלו מתכננים את ההתקפה.

המחט.... לא נתן לפקודיו לחוש שאין הוא שבע-רצון מן ההחלטה לתקוף את 'מיסורי'. "לנו היו טענות", מספר יהודה, "גם לי וגם לעוזי. אני יכול להגיד בדיעבד, שהטענות לא היו חריפות דיו, זאת אומרת, לא ביטאנו אותן בחריפות, כמו שהיינו צריכים לבטא. אמרתי, שהתקפת שטיפה אינה נראית לי, משום שברור היה ש'מיסורי' מלאה חיילים מצריים ואינה בית קברות, כפי שהדברים נראים מלמעלה. היה ברור, שהכוח הזה של גדודים מדולדלים, ב-40-45 טנקים, לא יצליח להכריע את הקרב על 'מיסורי'. נקודה שניה שאני חייב לציין, היא בעיית המודיעין. כשאנחנו מדברים על 'מיסורי', אנחנו מדברים על משהו דמוי ביצה ממת קוד משנת 1970. זה היה אמצעי המודיעין היחיד שהיה בידנו, אבל המצרים נערכו בצורה אחרת לגמרי."

ומה שקרה בפועל הוא שהתקפת חיל האוויר שהובטחה לשעה 13:00 לא התקיימה וגם לא ב-14:00 ואילו בשעה 15:15 הם צוו לתקוף במקביל או ללא סיוע אווירי. באגף הימני, בפיקוד הסמג"ד רפי מצפון, תקפו 'כלוד', עם שלושה טנקים שבאו עם רפי וארבעה טנקים שסופקו קודם להתקפה בפיקוד נועם לבני ונקראו 'כוח בסין'. בסך-הכל תקפו 26 טנקים של הגדוד. הטנקים נסעו במלוא מהירותם לכיוון צפון-מזרח תוך ירי רצוף, והיעד, שנדמה קודם כבית קברות, הפך בבת-אחת למלכודת אש. מיד התברר, שמיקומו, כפי שצויין במפה, לא היה מדויק. למעשה, השתרע האגף השמאלי של היעד במרחק כמה מאות מטרים ממערב ל'לכסיקון' ובו נתקלה 'מוקדון'. ארבעה טנקים של הפלוגה נפגעו מיד מטילים ושבנו לאחור. בדרך חזרה עלו שניים מהם על מוקשים....

המג"ד יהודה, שראה כי אין עוד טעם להילחם, הורה לטנקים לשוב לאחור. בעת הנסיעה חזרה קרא יהודה בקשר לטנקים שבפיקודו. "זה היה הרגע הקשה ביותר שלי במלחמה", נזכר מישק'ה



הסמח"ט, "כששמעתי כיצד יהודה גלר, שהוא חבר ותיק שלי, קורא לטנקים שלו ואינו מקבל עוד תשובה." יהודה הפעיל את פלוגת החרמ"ש לטיהור האיזור מחי"ר ולפינוי חללים ופצועים מן הטנקים הפגועים....

---

ימים רבים של אולי

ובינתיים אצלנו, בתל אביב, מצב הרוח הולך ושפל כשמתבררת עוצמת המלחמה, כמות ההרוגים העצומה, כמות הפצועים האדירה וההפתעה הכואבת שהצליחו צבאות ערב להפתיע את צה"ל, שמדינה שלמה האמינה שאינו ניתן לפגיעה. האמת מתנפצת לכולנו בפנים, אבל עוד יקחו שבועות מספר עד שיהיו לנו כוחות הנפש להרים קול צעקה כנגד המנהיגים המדיניים והצבאיים גם יחד.

שבועיים וחצי עברו מאז פרוץ הקרבות והגלויה מה-20 לאוקטובר מגיעה, ואחריה – דממה. אני מטפסת בחדרי המדרגות ברחובות תל אביב, תיק הדוורים תלוי לי על צוואר ופי ממלמל תפילות לשלומי של מאיר ולקבלת מכתבים ממנו – אך לשווא.

גם כשהפסקת האש נכנסת לתוקפה קולו אינו נשמע בטלפון והמכתבים ממנו לא מגיעים. אחותו פונה לקצין העיר:

אני פונה לחברים שלו שנפצעו וחזרו הביתה או חברים מבוגרים ממקום העבודה. אני נותנת תמונות שלו – מטילים כי תמונות החתונה עוד לא הגיעו לידי – ומבקשת מהם לחפש אותו ברחבי סיני. מוטי מצליח בתחילת נובמבר לקבל אות חיים ראשון:

---

מוטקה 2.11.73

הצלחתי לקלוט את 'כלוד' (אלפרט)  
לא נמצא. יצא לשטח. השארתי הודעה  
שנקלטה שיתקשר הביתה כי דואגים לו.  
תהיה בריא. ד"ש לכולם.

יוסי

---

אחרי מספר ימים מגיעה הגלויה השניה:

מוטקה 4/11/73

ניסיתי פעם נוספת אלפרט כדי לדבר איתו  
ישירות. הפעם דיווחו לי שמאז פרוץ המלחמה הוא  
אינו איתם. ניסיתי לברר מצבו ומקומו. אינם מסוגלים  
לתת לי פרטים. לכן הגלויה הראשונה כנראה אינה  
נכונה. מקוה שתמצאו אותו במהרה.  
תהיה בריא. ד"ש לאשה ולמשפחתו.  
יוסי

---

עכשיו גם אני הולכת לקצין העיר בתל אביב עם אחותי, ושומעת במו אוזני שצה"ל אבד את עקבותיו של מאיר. "אנחנו מחפשים" הם מבטיחים לי ומביטים אחרי במבט עצוב, כשאני נושכת את השפתיים, ומנסה לצאת משם בראש מורם ועם תקווה בלב.

ואכן כמות החיילים שעקבותיהם לא נודעו היתה עצומה: "הם חזרו מחו"ל והתגייסו ליחידות לא שלהם", "הם ברחו מבית החולים וחזרו אל יחידות לא שלהם" ניסו עיתונאים להסביר את הבלאגאן, ולא ידעו כי הם גם ננטשו הרוגים או פצועים או בריאים במעוזים ובשדות הקרב בדרום ובצפון.

"צה"ל עורך מפקד של החיילים" ספרה לי חברה מגוייסת, ואחרי שבוע חזרה אלי ואמרה ש"מאיר נפקד". כמה שמחתי! גם אליו הגיע המפקד וגם הוא נפקד! עוד קצת סבלנות והוא ייצור קשר, הבטחתי לעצמי ונצמדתי לטלפון בבית הורי ובעבודה – אבל הנפקדות שלו התגלתה כהיפוכו של דבר: הוא חייל נפקד, שלא נמצא ביחידתו!

אחר כך התחיל לטפטף מידע על כמות השבויים שלנו במצרים, ועיתונאים וצלמי עיתונות זרים שלחו תמונות של שבויי צה"ל. לכולם היה שיער שלא נחפף ולא סופר שבועות רבים מאוד וזקן פרא ועיניים מבעתות. כולם נראו לאמהות ולאבות ולנשים כ"החייל שלי בדיוק" וכמו במשפט שלמה לא אחת שניים רבו על זהותו של האחד: זה אומר "רק שלי" וזאת אומרת "כולו שלי".

---

אני לא הלכתי להביט בתמונות שטושטשו עוד יותר כשניסו להגדיל אותם. אני חיכיתי למאיר בבית של ההורים שלי, ואחר כך בבית של אחותי, לשם עברתי יחד איתה ועם הבן בן ה-4 שלה. שם גם הייתי בבוקר בו הוחזרו השבויים. איתי היתה אפרת, חברתי הטובה מהתיכון, שלימים למדתי כי משפחתי הזעיקה אותה, שמא אכנס לדכאון או אעשה מעשה נואש אם מאיר לא יהיה בין החוזרים – עם בני משפחתי סרבתי להיות באותו היום.

בימים בהם לא היה בכל בית טלפון ורשימות השבויים לא נשלחו לארץ מראש, כל המדינה נצמדה לטלביזיה בשחור-לבן וראתה את השבויים יורדים נתמכים על רגליהם או מורדים על גבי אלונקות. "שליחים יצאו לבתי משפחות השבויים" ספר העיתונאי ברדיו ובטלביזיה.

בכל פעם באותו היום שמישהו נכנס לבניין, ודלת הכניסה הכבדה נטרקה, ספרתי כמה קומות עולים הצעדים במדרגות. בודדים הגיעו עד לקומה הרביעית והאחרונה – ואיש מהם לא דפק בדלת שלנו.

החברים מהיחידה לא הגיעו! איש לא בא לספר לנו מה קרה למאיר. איך הולך לאיבוד קצין בצה"ל? מה קרה לטנק שלו? איפה החברים שהיו איתו? איפה כולם?!

רב סרן שמועתי קראנו לו בשבועות הבאים. הוא סיפר על חיילים שבויים שהועברו לידי הרוסים, מי שעזרו למצרים להתכונן למלחמה, כאות תודה, והם משמשים כיום כמשרתים אישיים של קצינים רוסים. "בעיקר מדובר על קציני צה"ל" הבטיח רב סרן שמועתי.

הוא גם ספר על חיילים שלנו שמשוטטים במדבר סיני ומחפשים דרך חזרה הביתה. הוא גם הבטיח שהמצרים לא באמת החזירו את כל השבויים.

בינתיים, צה"ל חפש דרך לקבל אישור לשלוח משלחות של מחפשים לשדות הקרב כדי לחפש את הנפגעים.

הרבנות הצבאית התכוננה בשקט בשקט לרע מכל. נציגים שלה הגיעו אלי הביתה, אספו פרטים על טיפולי השיניים של מאיר ועל שברים שהיו לו. בעדינות רבה הם בקשו סימנים מזהים של צלקות שהיו לו, ובקשו לעיין בבגדים של מאיר ואספו מתוכם שערות שנשרו לו. הם בקשו שאשמור על תקווה ונזהרו מאוד בבירית המלים שלהם.

הייתי צריכה להגיע לביטוח הלאומי, כדי להסדיר את מעמדי כאשה נשואה וכשהפקיד צחק ואמר "כל כך צעירה וכבר נשואה?!" לא ידעתי איך להסביר לו שאולי גם כבר אלמנה. אבל ניסיתי לשמור על אופטימיות ולספר לעצמי שעוד יכול להיות נס.

חזרתי ללימודים בטכניון והחברים מיהרו לברך אותי על החתונה, שידעו שהתקיימה בחופשת הקיץ, אבל רותי חברתי קבלה על עצמה להיות זאת שתספר להם שאולי אני אשה נשואה אבל אולי כבר לא.

צה"ל עזר לי להתקין טלפון בביתי, בתקופה בה אם רצית קו טלפון היית צריך להרשם ברשימת המתנה בת שנים אחדות!

שיחות הנפש הטלפוניות של הבנות נמשכו גם עכשיו, לעתים אל תוך הלילה. מה יותר טוב: אלמנה עם ילד או אלמנה בלי ילד? מה יותר טוב: בעל נכה או אלמנות? מה יותר טוב...? והכל בציניות חותכת וכואבת, צורבת ושורפת אוזני שומע מן הצד. מדי פעם היינו נפגשות על הדשא בקיבוץ של נעמי או אצל החברים בקיבוץ מצפון לחדרה או בדירה של אחת מאיתנו, צוחקות כמו מטורפות מבדיחות חסרות טעם על מתים ועל חיים – וכולן מביטות בי מן הצד, תוהות מתי אדע לאיזו קבוצה אני שייכות. האמנם הן תהו או רק חיכו לקבלת האישור?

אל מעגל החברות שלי הצטרפו עוד ועוד אלמנות, אבל גם עוד ועוד אלמנות קש כמוני, אלה שהחברים והבעלים לא חזרו אליהם, אלו שחיכו מתחת לחופה אבל החתנים המיועדים לא הגיעו וגם לא הודיעו שלא יגיעו, אלה שנשארו בין שמים לבין ארץ, אלה שחוו את כאן ועכשיו כימים רבים של אולי.

שבועות הפכו לחודשים. צה"ל פרסם ספר ובו שמות הנופלים ושמות הנעדרים, כך קראו כעת ל"נפקדים", שלא בחרו ביוזמתם לעזוב את צה"ל ולהעלם בדיונות המדבר של סיני או בין סלעי רמת הגולן.

---

שבוע לפני יום העצמאות תשל"ד, ביום חמישי בערב, הטלפון צלצל בביתי ואח של מאיר שאל אותי אם אחותי כבר התקשרה אלי. "באיזה עניין?" שאלתי. במקום לענות הוא אמר שהוא בדרך אלי וסגר את הטלפון. עד שהוא הגיע אלי כבר לא רק אחותי היתה אצלי אלא גם הצוות המודיע של צה"ל: "מאיר אותר בטנק שלו בסיני יחד עם כל הצוות שלו. הוא זוהה" הם אמרו לי, ואני ברחתי לבכות בחדר השינה שלי, מותירה אותם דמומים בסלון.

היו אלה ימים של אמונה תמימה, ללא וועדות חקירה וללא העלאת ספקות: איך הוא זוהה? איפה בדיוק מצאו אותם: בטנק או מחוץ לו? מה בדיוק קרה לו? אך אחד אפילו לא העלה על דעתו לשאול.

ההלם היה ענקי, כאילו במשך חצי שנה לא נבנתה בי התובנה, שיש רק תשובה אחת אפשרית לחידה: מה קרה למאיר ולחבריו לטנק, שנעלמו כולם ב-21 באוקטובר 1973.

הלוויה נקבעה ליום ראשון אחר הצהריים. כל האורחים מהחתונה הגיעו לבית של מאיר ושלי בכפר סבא, ואני לא יכולתי לקדם את פניהם. התחבאתי בחדר השינה שלי לבדי וסרבתי לצאת משם. העיניים נפוחות מבכי בן שלושה ימים, החלטתי להציץ מהחלון ולראות מה קורה בחוץ. ברחוב חנה קומנדקר ועליו ארון מכוסה בדגל המדינה וחיילים יושבים במשמר כבוד מסביבו.

"מאיר מת! מאיר בארון על הקומנדקר" צרחתי כשיצאתי מהחדר ישר לזרועות ההורים שלי ואחותי. "מאיר שם בחוץ!" בכיתי מרות וכל הקהל נגב את הדמעות איתי. האנשים יצרו שביל שהוביל אותי אל אבא ואמא של מאיר, שישבו על הספה, הרהיט היחיד בסלון שלנו שקבלתי ממישהו במשפחה. נפלתי לזרועותיהם ובכינו ביחד.

לימים קראתי בספר החטיבה כי:

שאר הטנקים של 'כלוד' חצו למעשה את 'מיסורי' ובעוברם בין השוחות והחי"ר הגיעו אל המדרון האחורי שלכיוון 'טלוויזיה'. כאן באה עליהם התקפת הטילים....

תוך זמן קצר ביותר נפגעו כל ששת הטנקים של 'כלוד'. מחמישה מן הטנקים יצאו חלק מאנשי הצוותים כשהם פצועים וסובלים מכוויות, אך בטנק של מאיר אלפרט נהרגו כולם. לעזרתם של אנשי 'כלוד' בא עתה טנק 'פטון', שהגיע אחריהם ממזרח ואסף אותם....

\* \* \* \* \*

איך אפשר להסביר מה עבר עלי בשישה החודשים שבין ה-6 באוקטובר 1973 לבין יום העצמאות תשל"ד?

אולי דווקא בסיום של השיר: "להאמין, שעוד תשוב מן הדרכים, לדעת שתבוא לנוח פה בצל, לחשוב, שיום אחד תביא זר פרחים, ושאוּלי אפילו תתנצל? להתראות." "

ואני לא רציתי אפילו שהוא יתנצל. ויתרתי גם על זר הפרחים. רק שיחזור. רק שיבוא הביתה ולא בקומנדקר.

לילה מתוק אחד הוא חזר אלי. בחלום. הוא לבש מדי טנקיסט מסריחים משמן טנקים. הוא עשה לי תינוק. סוף סוף לא רק למיכל יהיה אחד אלא גם לי. ידעתי בחלום שהוא צריך לחזור ל"שם". בקשתי ממנו שיעבור בדרך אצל ההורים שלו ויספר להם שהיה אצלי ועשה לי תינוק. לא ניסיתי לשכנע אותו להישאר. אבל לפחות יהיה לי תינוק. התינוק של מאיר.